

Po kostanj v Tržič

-Utrinek iz moje mladosti-

Izviram iz železniško-fabriške družine. Oče je bil prometnik na železniški postaji Jesenice, a s končano kranjsko gimnazijo in prirojeno veliko ljubeznijo do knjig in tudi matematike, mati šivilja, hčerka žičarskega mojstra v Železarni Jesenice, ki je po poroki postala gospodinja. Od poletja leta 1937 je naša štiričlanska družina, oče, mama, starejša sestra in jaz (pozneje sem dobil še mlajšo sestro), stanovala na Jesenicah v veliki železniški hiši, danes bi rekli v bloku, nasproti železniške postaje ob gostilni Paar. Med okupacijo so nas Nemci novembra leta 1942 preselili na Hrušico. Naselili so nas v slavno Vilo-Hrušica 58, v stanovanje v drugem ali najvišjem nadstropju te stavbe. Oče je bil kmalu nato premeščen v Linz, kjer je na specializirani železniški postaji Gleisdreieck urejal precej zahteven tri-smerni železniški promet. Mi trije pa smo ostali na Hrušici in se z očetom videvali enkrat na vsake tri tedne vse do spomladi leta 1945. Vedno smo jokali, ko smo se poslavljali. Bili so negotovi časi.

Življenje je teklo svojo pot. Pač okupacijsko. Živeli smo na karte. Velik problem je bila nabava živeža za vsakdanje prehranjevanje. Mama se je kar znašla. Pri kuhanju je znala tudi čarati. Iz majhnih stvari je znala narediti kaj dobrega. S sestro pa sva si včasih zaželela tudi kaj več, kakšno sladico ali kaj posebnega (recimo kostanj). Saj sva dobila puding, palačinke, sladke snežene kepe, jabolka in hruške, tudi slive. Imeli smo vrt in iz njega črpali osnovno sočivje in zelenjavo. Na njem je rasla velika hruška (zimsko pastrvka) in sladka rumena češplja (špengl). Tudi sosedje so imeli vrtove in sadna drevesa. Velika hiša Vila na Hrušici je bila sploh znana po tem, da je imelo vsako stanovanje svoj vrt s sadnim drevjem. Zelo smo držali skupaj. Sadje smo si celo izmenjavali med seboj. Ob cesti do Vile je bilo zasajeno tudi veliko modrih sliv. Napočil je jesenski dan, ko so jih starejši potresli na plahte. Bile so last vseh stanovalcev Vile. Ko so slive potresli, so jih pošteno razdelili. Tako nam sadja, vsaj v jesenskih dneh, ni primanjkovalo. Nekaj smo prinesli tudi iz bližnjega gozda.

Bila pa je takrat nekakšna navada, da smo z bližnjimi sorodniki ali pa s sosedi večkrat šli na feht, kakor smo rekli dejavnostim, ko smo se odpravili h kmetom na deželo, recimo na Spodnjo Gorenjsko v okolico Škofje Loke ali na Koroško v okolico Podrožce ali Celovca, in kupljene žeblje in razne vijake v jeseniški železarni zamenjavali za hrano, predvsem jajca, meso, mesne in mlečne izdelke (maslo), med itn. Feht smo rekli zato, ker je bilo treba kar precej fehtati, tj. prositi kmete, da je zamenjava uspela.

Sredi oktobra leta 1944 pa smo se s sosedom zmenili, da gremo skupaj v Tržič po kostanj, ne na feht, da gremo kostanj nabirat, ne fehtat. Slišali smo, da ga je tam veliko, da se kmetje zanj ne zanimajo, da ga ne nabirajo, da leži vse vprek in da ga kmetje kar pustijo na tleh. Sosed in njegova hčerka pa mi trije smo se tako naravnost iz Hrušice odpravili nabirat kostanj v okolico Tržiča. Vstali smo zelo zgodaj zjutraj, še v temi. Najprej smo se z vlakom, ki smo mu rekli personal, pripeljali na Jesenice. Ta vlak je vozil le na relaciji Jesenice-Hrušica. Nato pa smo se z vlakom, ki je peljal v Ljubljano, pripeljali do Radovljice, od koder smo šli peš mimo Begunj po znani poti in prišli okoli poldneva v okolico Tržiča. V eni vasi malo pred Tržičem smo res kar ob cesti zagledali veliko kostanjev, ki so ležali križem-kražem na tleh in, kot se zdi, čakali na nas. Razveseli smo. Neko kmetico smo vprašali, če lahko nabiramo. Rekla nam je, da seveda lahko, saj ga je dosti. Začeli smo nabirati. Kmalu pa se je

prikazala gospodarica kostanjev, nas grdo ozmerjala, oštela, da krademo in nas grobo žalila, na koncu pa napodila. Z nabranimi kostanji ni bilo nič. Niti kilograma ga nismo vsi skupaj nabrali. In kako smo se ga veselili.

Nadaljevali smo pot. Čez nekaj časa smo se lačni usedli na hlode ob cesti in pomalicali. Niti malo nismo bili slabe volje. Vse smo vzeli za dobro. Potem smo se odpravili v Tržič. Bilo je že pozno popoldne. Skoraj se je že delal mrak. Sprehodili smo se po glavni ulici Tržiča. Popolnoma nedolžno sem ob gostilni pobožal nekega vprežnega konja z močno grivo. Ta pa me je z gobcem, pravzaprav z zobmi tako krepko mahnil po glavi, da sem zletel po zraku in za nekaj časa obležal negiben sredi ceste.

Takrat sem prvič v živo videl zvezde, seveda tiste od konjskega udarca v glavo, ne pa tiste, ta prave, na nebu. Tega dne sem se prvič spoznal z živimi zvezdami. Morda me je ta dogodek podzavestno pripeljal do lepotic na nebu, da sem se pozneje vračal k njim in se z njimi spoprijateljil, jim ostal zvest do danes in celo pisal o njih. To je seveda rahla šala. Ni pa šala, da bi me takrat, ko sem obležal negiben sredi ceste, lahko povozil avto. Prav tisti hip je po cesti pripeljal avto, ki ga je vozil nemški oficir. V trenutku je zavrl in se ustavil kak meter pred menoj. Vojak je takoj skočil iz avta, me pograbil in hitro odnesel k zdravniku, ki mi je dal konjsko injekcijo v hrbet. Ne vem, se ne spominjam, kako sem prišel domov. Vem le to, da je takrat še vozil vlak Tržič-Kranj. S tem vlakom sem se ves pijan od injekcije pripeljal do Kranja, potem z vlakom iz Kranja na Hrušico, iz postaje Hrušice pa so me prinesli na rokah v Vilo in me položili v posteljo. Iz spanja sem se zbudil naslednji dan opoldne. Spal sem več kot trinajst ur.

Vir: Splet.

Namesto malo kostanja za pod zob - pa s konjskim gobcem po glavi.

Tako se je končal moj težko pričakovani izlet v Tržič, na katerem sem mislil, da bom nabral malo kostanja za pod zob. Na vse zadnje sem jo še dobro odnesel. Še sem živ. Konj pa je bil doma z Jesenic, smo zvedeli. Najbrž so ga preveč pretepali in je bil preplašen. Odzival se je na vsak najmanjši gib, se na tak način branil in, kakor so rekli, grdo obnašal. Zato so ga prodali v Tržič. Tam se ni nič spremenil, nič ni bil drugačen. Ni si pustil niti dlake skriviti, kaj šele pobožati. Bil pa je dober, delaven konj. Ko se spominjam tega dogodka v Tržiču, se mi velikokrat zazdi, kot da je konj samo čakal name, da ga pobožam in da se maščuje za vse, kar so mu drugi grdega storili.